

Koncernkontoret

Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning
Regionala enheten för läkemedel

Dokumenttyp Styrande, INS

Utfärdad/reviderad av

Dokument ID LF401

Godkänd av

Version 03

Gäller fr.o.m. 2024-03-01

Fastställd av

Riktlinjer för kommunala basförråd

Innehåll

1 Syfte	3
2 Bakgrund	3
3 Gällande föreskrifter	3
4 Definitioner	3
5 Omfattning	3
6 Leverantör	3
7 Ansvarsfördelning gällande läkemedelshanteringen.....	4
7.1 Kommun.....	4
7.2 Region Skåne	4
8 Användning av läkemedel från KBF	5
8.1 Uttag från förråd.....	6
8.1.1 Akuta antibiotikakurer	6
8.1.2 Palliativ vård	6
8.1.3 Sterilt vatten	7
8.1.4 Akuta nyinsättningar och dosökningar av stående ordinationer ...	7
9 Inrättande av nytt KBF.....	7
9.1 Kommunal verksamhet	8
9.2 Privata vårdgivare	8

9.3 Behörighet till beställningssystemet CARE.....	8
9.4 Ändring av uppgifter	9
9.4.1 Fler behörigheter för beställning i CARE	9
9.4.2 Avveckling av KBF	9
9.5 Beställning av läkemedel	9
9.5.1 Allmänt.....	9
9.5.2 Beställningsbart sortiment.....	10
9.5.3 Felbeställning	10
9.5.4 Dokumentation.....	11
9.5.5 Beställningstyper.....	11
9.5.6 Kostnads- och miljöeffektivisering.....	11
9.5.7 Indragningar	12
9.6 Leverans	12
9.6.1 Packning.....	12
9.6.2 Utleverans	12
9.6.3 Mottagning av leverans	12
9.6.4 Retur av emballage.....	12
9.6.5 Reklamation	12
9.6.6 Kassation av läkemedel.....	12
10 Referenser	13
11 Bilagor.....	13
12 Historik.....	13

1 Syfte

Att beskriva upprättandet, hanteringen, ansvarsfördelningen rörande kommunala basläkemedelsförråd samt hur och när läkemedel från dessa förråd skall nyttjas.

2 Bakgrund

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) får ett landsting efter framställan av en kommun inom landstinget, erbjuda läkemedel ur läkemedelsförråd till den som

1. bor i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § andra stycket socialtjänstlagen (2001:453), eller
2. får hemsjukvård genom kommunens försorg. Landstinget svarar för kostnaderna för läkemedel som rekvireras till läkemedelsförråden.

3 Gällande föreskrifter

Region Skåne förutsätter att hanteringen av läkemedlen i de kommunala förråden sker enligt Socialstyrelsens gällande föreskrifter (HSL-FS 2017:37). Kvalitetsuppföljning genom egenkontroll sker via enheten för Region Skånes sjukhusapoteksfunktion.

4 Definitioner

KBF: Kommunalt basläkemedelsförråd

MAS: Medicinskt ansvarig sjuksköterska

5 Omfattning

Beskriver upprättandet, hanteringen och ansvarsfördelningen rörande KBF.

6 Leverantör

Region Skånes avtalade leverantör av läkemedel är ApoEx AB, nedan kallad ApoEx.

Kundtjänst

Telefon: 010-10 10 222

E-post: support@apoex.se

Öppettider: Mån-fre 08.00-16.00

Postadress: Box 6079, 201 32 Stockholm

7 Ansvarsfördelning gällande läkemedelshanteringen

7.1 Kommun

Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska (MAS) har övergripande kvalitetsansvar för läkemedelshanteringen i enlighet med HSLF-FS 2017:37 1 kap 4§. MAS utser en eller flera sjuksköterskor som ansvarar för beställning och förvaring av läkemedel i respektive läkemedelsförråd.

MAS ansvarar för att:

- upprätta lokala rutiner för hanteringen och användningen av läkemedel från KBF
- beställning, förvaring, användning och dokumentation av läkemedlen samt skötsel av förrådet sker enligt gällande föreskrifter och riktlinjer/lokala instruktioner inom kommunen
- kommunens sjuksköterskor och distriktssköterskor är förtrogna med föreskrifter och riktlinjer som reglerar hanteringen och användningen av läkemedel från KBF
- läkemedelsansvariga sjuksköterskor får introduktion till beställningssystemet och att behörigheter anmäls/avanmäls på där till avsedd blankett
- information om KBF inklusive riktlinjer för beställning och användning sprids till berörda på respektive enhet - rapportera förändringar, till exempel flytt av förråd eller stängning av förråd
- rapportera eventuella avvikelser kring beställningar och leveranser samt eventuella läkemedelsstöder till Region Skånes regionala sjukhusapoteksfunktion

7.2 Region Skåne

Läkemedelsrådet ansvarar för att:

- utarbeta sortimentet för KBF samt revidera sortimentet varje år
- anpassa sortimentet till upphandlade läkemedel och Skånelistan
- utarbeta generella direktiv om läkemedelsbehandling för vuxna i hemsjukvården i Region Skåne och revidera dessa årligen
- sprida information om förändringar i KBF-listan och generella direktiv om läkemedelsbehandling för vuxna i hemsjukvården i Region Skåne

Region Skånes regionala sjukhusapoteksfunktion ansvarar för att:

- riktlinjer för beställning tas fram och revideras årligen
- förbrukningen följs upp årligen
- hålla MAS i kommunerna uppdaterade om förändringar i sortiment och beställningsrutiner
- vara Region Skånes kontaktperson gällande frågor kring KBF
- den fasta sortimentslistan i det elektroniska beställningssystemet hålls aktuell i samarbete med aktuell läkemedelsleverantör
- kommunens sjuksköterskor/distriktssköterskor informeras om beställnings- och leveransrutiner - expeditionen utförs enligt avtal med Region Skåne
- leveranser sker enligt gällande avtal
- hantera och följa upp inrapporterade avvikelser
- skicka ut egenkontrollsmaterial till MAS vartannat år, sammanställa svaren och ge förslag på förbättringsåtgärder

8 Användning av läkemedel från KBF

Läkemedelshanteringen på kommunala särskilda boenden och korttidsboenden är att betrakta som öppenvård, vilket innebär att läkemedel till den enskilde patienten ska förskrivas på recept och hämtas ut från apotek eller tillhandahållas via dosdispensering. Innehållet i de kommunala basläkemedelsförråden är harmoniserat över hela Skåne enligt en sortimentslista fastställd av Läkemedelsrådet i Region Skåne och revideras årligen.

Läkemedlen i KBF ska användas när akut behov uppstår antingen genom individuella ordinationer eller genom ordinationer enligt Region Skånes generella direktiv om läkemedelsbehandling till inskrivna patienter med stadigvarande eller tillfälliga insatser från hemsjukvården oberoende av boendeform och oavsett om de får sina läkemedel expedierade via recept eller dosexpedition. Läkemedel från KBF får användas fram till dess att patienten får läkemedlet med ordinarie leverans från dosleverantören, eller

kan hämtas ut på apotek. Receptförskrivning till dospatienter ska ske i Pascal.

Syftet med läkemedel från KBF är:

- Att ha en buffertfunktion för akuta dosändringar och nyinsättningar av läkemedel som efter läkarordination kan åtgärdas av sjuksköterska/distriktssköterska utan att patienten/närstående behöver uppsöka sjukvård och/eller apotek.
- Att undvika akuta dispenseringsavdosexpedierade läkemedel.
- Att läkemedel finns tillgängliga så att patientens tillstånd snabbt kan förbättras vid akuta tillstånd och om möjligt undvika akutinläggningar.
- Att läkemedel för palliativ vård alltid finns tillgängligt för patienten i samband med palliativ vård inom primärvården.
- Att sjuksköterska/distriktssköterska har tillgång till de läkemedel som är ordinerade enligt generella direktiv om läkemedelsbehandling för vuxna i hemsjukvården i Region Skåne.

8.1 Uttag från förråd

Uttag och administrering av läkemedel dokumenteras i enlighet med gällande föreskrifter och riktlinjer.

Förbrukningsjournal ska föras för all hantering av narkotika. För dospatienter med hemsjukvård ska akuta behov om möjligt lösas via uthämtning från kommunalt läkemedelsförråd fram tills dess att ordinarie dospåsar kan levereras. Se Dosriktlinjer för Region Skåne.

8.1.1 Akuta antibiotikakurer

Vid akuta infektioner, då läkare bedömt att behandling måste påbörjas samma dygn, lämnas antibiotika ut i hel kur från förrådet. Registrering av ordinationen sker i Pascal och LF ("läkemedelsförråd") skrivs in i kommentarsfältet till apoteket för att läkemedlet inte ska expedieras.

8.1.2 Palliativ vård

Injektionsläkemedel för palliativ vård ska ges till patienten ur kommunens basläkemedelsförråd för hela behandlingsperioden. Dessa läkemedel ingår inte i läkemedelsförmånen och patienten ska inte behöva betala för dessa. Registrering av ordinationen sker i Pascal och LF ("läkemedelsförråd") skrivs in i kommentarsfältet till apoteket för att läkemedlet inte ska expedieras.

8.1.3 Sterilt vatten

Sterilt vatten tas från kommunalt basläkemedelsförråd i de fall det behövs vid kuffning av kateter.

8.1.4 Akuta nyinsättningar och dosökningar av stående ordinationer

När ordinerat preparat finns i KBF-sortimentet:

Ordinationen ska registreras i Pascal för att komma med på nästa ordinarie leverans av dosförpackade läkemedel (ej akutmarkering på dosreceptet). Dosdispenserade läkemedel produceras normalt i dosrullar med dospåsar för två veckors förbrukning.

Sjuksköterska hämtar och iordningsställer ordinerat läkemedel från förrådet fram till nästa ordinarie leverans av dosförpackade läkemedel eller till dess att läkemedel kan erhållas från apotek.

Observera att läkemedel som ordinerats via e-recept kategoriseras per automatik som helförpackning på Förteckning recept (tidigare dosreceptet). Läkemedel i helförpackningar skickas ej till patienten per automatik, utan måste hämtas ut på lokalt apotek alternativt beställas från dosapoteket av patienten/ kontaktpersonen.

Generella ordinationer:

Läkemedel från förrådet får ges enligt generella direktiv om läkemedelsbehandling för vuxna i hemsjukvården i Region Skåne (se länk nedan). Bedömning och åtgärd dokumenteras i kommunens patientjournal. [Kommunala basläkemedelsförråd och Generella direktiv](#)

9 Inrättande av nytt KBF

Aktuella rutiner, sortimentslistor och blankett för ApoEx beställningssystem Care finns på nedanlänk.

[Kommunala basläkemedelsförråd och Generella direktiv](#)

9.1 Kommunal verksamhet

Önskemål om nya förråd ska bedömas av kommunens MAS. Följande dokumentation skickas till sjukhusapoteksfunktionen (se länk nedan):

- Ifylld blankett, se bilaga "BL400 Inrättande av kommunalt basläkemedelsförråd".

När Region Skåne mottagit dokumentationen gällande ansökan om nytt KBF, ges startbesked till ansvarig för ansökan via e-post.

Länk sjukhusapoteksfunktionen: sjukhusapoteksfunktionen@skane.se

9.2 Privata vårdgivare

Privata vårdgivares lokala MAS bedömer behovet av att ha tillgång till KBF-sortimentet.

Följande dokumentation skickas till sjukhusapoteksfunktionen (se länk nedan):

- Ifylld blankett, se bilaga "BL400 Inrättande av kommunalt basläkemedelsförråd".
- Kopia på ramavtal mellan kommunen och privata vårdgivaren.

När Region Skåne mottagit dokumentationen gällande ansökan om nytt KBF, ges startbesked till ansvarig för ansökan via e-post.

Länk sjukhusapoteksfunktionen: sjukhusapoteksfunktionen@skane.se

9.3 Behörighet till beställningssystemet CARE

Följande dokumentation ska skickas till ApoEx (se länk nedan):

- Kopia på e-posten med startbesked från Region Skåne.
- Ifylld avropsblankett för beställningssystemet CARE (se länk nedan).
- Observera att avtalsinformation Region Skåne eller fakturaadress inte behöver fyllas i.

När kundprofilen är upprättad i beställningssystemet CARE, lämnar ApoEx besked om aktuellt kundnummer och inloggningsuppgifter till läkemedelsbeställaren samt meddelar ansvarig för externa vårdgivare, Region Skånes Regionala sjukhusapoteksfunktionen, att beställaren är upplagd i CARE och vilket kundnummer som gäller.

Länk ApoEx:

partsinfo@apoex.se

Länk avropsblankett:

[Kommunala basläkemedelsförråd och Generella direktiv](#)

9.4 Ändring av uppgifter

Vid förändring av uppgifter så som namn eller leveransadress för förrådet eller nya läkemedelsbeställare, ska detta anmälas via medicinskt ansvarig sjuksköterska på ApoEx avropsblankett, se 9.3.

9.4.1 Fler behörigheter för beställning i CARE

När den nya behörigheten är upplagd i CARE kommer detta att meddelas via e-post av ApoEx till ansökande medicinskt ansvarig sjuksköterska samt till den nya beställaren. Alla behöriga beställare får ett lösenord till beställningssystemet.

Om aktuell behörighet ska upphöra, ska detta e-postas till ApoEx (se länk nedan).

Länk ApoEx: partsinfo@apoex.se

9.4.2 Avveckling av KBF

Upphör ett KBF ska ifyllt blankett, se bilaga "BL401 Avveckling av kommunalt basläkemedelsförråd" skickas till ApoEx samt sjukhusapoteksfunktionen (se länkar nedan).

Checklista för avveckling av kommunalt basläkemedelsförråd skall följas, se bilaga "BL402 Checklista vid avveckling av kommunalt basläkemedelsförråd".

Länk ApoEx: partsinfo@apoex.se

Länk sjukhusapoteksfunktionen: sjukhusapoteksfunktionen@skane.se

9.5 Beställning av läkemedel

9.5.1 Allmänt

Alla läkemedel till KBF ska beställas elektroniskt via ApoEx beställningssystem CARE (se länk nedan).

För frågor gällande CARE, beställningar, restsituationer och leveranser ska beställande enhet i första hand vända sig till ApoEx kundtjänst (se kontaktuppgifter nedan).

Länk beställningssystem CARE: <https://care.apoex.se/care/session/login>

ApoEx kundtjänst:

Telefon: 010-10 10 222

E-post: support@apoex.se

9.5.2 Beställningsbart sortiment

Det beställningsbara sortimentet i CARE nås via att använd sökfältet (sök efter namn, ATC-kod eller varunummer) alternativt använda kategoriträdet till vänster i menyfältet. Se ApoEx dokument ”Region Skåne - Kommunala Basförråd, samt LOV/LOU/LARO-enheter” (se länk nedan).

[Kommunala basläkemedelsförråd och Generella direktiv](#)

Restnoterade varor

Om CARE aviserar att vald vara är restnoterad, fortsätt ändå och välj ”Behåll vara” och beställ. ApoEx byter då till ersättningsvara. Detta kan innebära generisk ersättningsprodukt eller annan förpackningsstorlek.

Vid restnoteringar utan tillgänglig ersättningsprodukt, levereras resterande mängd läkemedel när varan finns tillgänglig. ApoEx lämnar den information som finns tillgänglig gällande förväntat leveransdatum på följesedeln för den övriga leveransen. Om restnoterat läkemedel är det enda som har beställts, meddelas detta i telefonsamtal från ApoEx kundtjänst.

Om en restsituation av en vara i KBF-sortimentet väntas bli långvarig, kontaktar ApoEx kundtjänst Region Skåne och Sortimentstyrningsgruppen inom Område Läkemedel som tar beslut om eventuell ersättningsprodukt. Vid eventuellt behov av licenspreparat som ersättningsprodukt, skriver Läkemedelsrådets ordförande licensmotiveringen som sedan kan användas av ApoEx för expedition till kommunernas samtliga KBF.

Om beställande enhet inte längre önskar att få en restleverans, måste beställande enhet kontakta ApoEx kundtjänst.

9.5.3 Felbeställning

För att annullera en skickad beställning innan leverans måste beställande enhet kontakta ApoEx kundtjänst, som kommer att bedöma om ordern kan stoppas.

Om felbeställning (fel vara/ fel antal) upptäcks vid leverans kan beställande enhet ta kontakt med ApoEx. Varor kan i vissa fall returneras men sker restriktivt efter bedömning av ApoEx.

9.5.4 Dokumentation

Läkemedelsordination, uttag enligt generella direktiv och uttag ur läkemedelsförråd dokumenteras i enlighet med gällande föreskrifter och lokala instruktioner från MAS. Vid ordination av utbytbart läkemedel dokumenteras det läkemedel som ges till patienten.

9.5.5 Beställningstyper

Normalorder

Leveranstyp ”Normalorder” ska användas. Kontrollera detta innan beställningen slutförs. En order som läggs innan kl. 12.00 blir då levererad nästkommande vardag.

Akutorder

Akutorder är enkom till för särskilt akuta situationer och bör endast användas i sällsynta undantagsfall. En sådan akutorder ska alltid bekräftas muntligen genom att beställande enhet ringer till ApoEx kundtjänst och gör en överenskommelse om hur leverans ska ske.

9.5.6 Kostnads- och miljöeffektivisering

Region Skåne betalar för och äger de läkemedel som beställs till de kommunala basläkemedelsförråden. Då varje beställningsrad genererar en orderradskostnad och varje beställning ger en leveranskostnad, uppmanar Region Skåne alla kommunala läkemedelsbeställare att i största möjligaste mån sträva efter ett miljövänligt och resurseffektivt beställningsmönster genom att undvika frekventa beställningar av enstaka förpackningar och i stället samla ihop beställningar till färre beställningstillfällen så att onödiga transporter undviks.

9.5.7 Indragningar

Indragning enligt högsta allvarlighetsgrad I (livshotande eller ge allvarlig skada) meddelas via telefon av ApoEx till MAS och läkemedelsbeställare. Övriga indragningar meddelas av ApoEx via e-post till MAS och läkemedelsbeställare.

9.6 Leverans

9.6.1 Packning

ApoEx packar varorna i låda som märks med beställande enhets namn och leveransadress. Varje enskild beställning packas i separat låda. Rester kan packas separat. Varje enskild låda innehåller följesedel som motsvarar lådans innehåll. Innehåller lådan kylvaror så är den märkt "Kylvara".

9.6.2 Utleverans

ApoEx transport levererar ut till beställande enhets leveransadress.

9.6.3 Mottagning av leverans

Leveransen kontrolleras av sjuksköterska mot följesedel och originalbeställning. Den som packar upp ska ange på följesedeln att den är kontrollerad mot leveransen. Kontrollen bekräftas med datum och signum och sparas enligt kommunens rutin. Mottagna varor ska packas upp i basförrådet så snart som möjligt efter leverans. Detta är särskilt viktigt om leveransen innehåller kylvaror. Vid felleverans (varorna stämmer inte mot följesedel), kontakta ApoEx kundtjänst direkt.

9.6.4 Retur av emballage

Lådorna som läkemedlen levereras i tas tillbaka av ApoEx transportör vid nästkommande leverans.

9.6.5 Reklamation

Om det är något synligt fel på levererad vara, görs en reklamation till ApoEx. Kontakta ApoEx kundtjänst.

9.6.6 Kassation av läkemedel

Hanteras enligt kommunens rutin för kassation av läkemedel.

10 Referenser

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)
 Socialtjänstlagen (2001:453),
 HSLF-FS 2017:37

11 Bilagor

BL400 Inrättande av kommunalt basläkemedelsförråd BL401 Avveckling av kommunalt basläkemedelsförråd

BL402 Checklista vid avveckling av kommunalt basläkemedelsförråd

Leverantören ApoEx ”Blankett för avropsavtal inom Region Skåne”

Leverantören ApoEx ”Region Skåne - Kommunala Basförråd, samt LOV/LOU/LARO-enheter”

Leverantören ApoEx ”Information till privata vårdgivare och kommunala basförråd”

12 Historik

Dokument nr	Ersätter dokument nr	Ändringar/Revisionsorsak
LF401-01	181 204 ver.1	Överflyttad till ny rutinmall samt små redaktionella ändringar.
LF401-02	LF401-01	Överflyttad till ny rutinmall samt små redaktionella ändringar. Korrigerat/uppdaterat numren på bilagorna. Angivit referensdokument. Korrigering av 10.5.2. samt e-postadresser. Uppdatering av angivna bilagor.
LF401-03	LF401-02	Tillgänglighetsanpassat. Rättat hänvisning (från 10.3 till 9.3 under punkt 9.4). Ersatt ”Kopia på ramavtal med Kommunförbundet Skåne” med ”Kopia på ramavtal mellan kommunen och privata vårdgivaren” under 9.2.